

Motion till riksdagen 2025/26:4080

av **Ida Karkiainen m.fl. (S)**

med anledning av prop. 2025/26:229 En ny mottagandelag

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att asylboenden på mottagningscenter inte ska kunna överlåtas i privat drift och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det vid anvisning till en kommun att ordna boende vid extraordinära situationer bör tydliggöras att utsatta områden i kommuner ska kunna undantas och att det undantaget i vissa fall kan omfatta hela kommuner, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det politiska ansvaret för kommunfullmäktige och kommunstyrelse bör tydliggöras när det gäller skyldigheten för berörda kommuner att ordna boende för ensamkommande barn, utlännningar med tillfälligt skydd samt asylsökande vid extraordinära situationer och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återkomma med lagförslag som avskaffar eget boende som en möjlighet för asylsökande under asylprövningstiden utom i undantagsfall och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen avslår regeringens proposition när det gäller förslaget om att undantag från kravet på arbetstillstånd endast ska kunna ges efter sex månader från det att asylansökan lämnades in.

Motivering

Regeringens förslag till en ny mottagandelag ska ersätta lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA) och syftar till att förbättra förutsättningarna för ett ordnat mottagande och en effektivare återvändandeprocess samt minska utanförskapet. Förslagen bygger på en utredning som ursprungligen tillsattes av den dåvarande regeringen i september 2021. Socialdemokraterna ställer sig bakom

merparten av förslagen i den nya mottagandelagen, men vi har några invändningar i vissa delar där vi lämnar alternativa förslag till beslut.

Migrationsverkets huvudansvar

I propositionen håller regeringen öppet för att lämna över driften av mottagningsboenden till privat drift. Vi anser att det är Migrationsverket som ska bedriva mottagningsboenden eftersom verksamheten är att betrakta som ett slags myndighetsutövning. Inga privatiseringar eller vinstdrivande verksamheter ska tillåtas inom detta område. Erfarenheterna med privata mottagningsboenden visar också att det i förlängningen är mer kostnadseffektivt att bedriva den här verksamheten i allmän drift. Vissa undantag kan göras för kommunal- eller föreningsdrift i vissa avseenden.

Migrationsverkets ansvar att anvisa en kommun att ordna boende

I regeringens proposition föreslås att den nya lagen ska tydliggöra Migrationsverkets ansvar att anvisa en kommun att ordna boenden för ensamkommande barn samt asylsökande och utlänningar med tillfälligt skydd om tillströmningen väntas bli särskilt omfattande. Även vid extraordinära situationer bör det tydliggöras att utsatta områden i kommuner ska kunna undantas och att det undantaget i vissa fall kan omfatta hela kommuner. Detta bör tillkännages för regeringen.

Kommunens ansvar och befogenhet att ordna boende

I regeringens proposition föreslås att den nya lagen ska tydliggöra att en kommun som anvisas att ordna boende för ensamkommande barn, en utlänning med tillfälligt skydd eller en asylsökande ska vara skyldig att ordna boende för utlänningen och ha befogenhet att göra det. Att kommuner smiter från sitt ansvar är en orimlig ordning. Ska integrationen fungera måste alla hjälpa till även i extraordinära situationer. Därför bör kommunfullmäktiges och kommunstyrelsers ansvar tydliggöras avseende skyldigheten för berörda kommuner att ordna boende för ensamkommande, utlänningar med tillfälligt skydd samt asylsökande vid extraordinära situationer. Detta bör tillkännages för regeringen.

Särskilda bestämmelser om bistånd – asylsökande

I regeringens proposition föreslås att asylsökande i likhet med nuvarande lagstiftning ska ha rätt till dagersättning och särskilt bidrag, med vissa undantag, men att det endast ska lämnas till den som väljer att bo på ett asylboende där han eller hon har tilldelats plats. Redan när regeringens proposition En ny ordning för asylsökandes boende (2024/25:49) behandlades av riksdagen våren 2025 ansåg vi att regeringens förslag inte gick tillräckligt långt för att eget boende som alternativ skulle försvinna på riktigt. Vi konstaterar att även med detta förslag till en ny mottagandelag kommer eget boende att finnas kvar som en möjlighet. Färsk statistik från Migrationsverket visar också att cirka ett år efter att de nya reglerna trätt i kraft bor en betydande del av de asylsökande i eget boende (EBO). Av den senaste statistiken framgår det att drygt 60 procent av de

asylsökande fortfarande bor i EBO medan knappt 20 procent bor i anläggningsboende (ABO). Många väljer eget boende trots att de inte längre får någon dag ersättning. Därför är det förvånande att regeringen i sitt förslag till ny lagstiftning inte väljer att gå längre och tydligt avskaffar eget boende och behåller möjligheten endast i mycket begränsade undantagsfall.

I flera andra europeiska länder, inklusive de nordiska länderna, är det en självklarhet att asylsökande under prövningstiden bor på ett anvisat boende där de också är enkelt nåbara. Eftersom det under de 30 senaste åren varit regel snarare än undantag att asylsökande i Sverige bor i eget boende, behöver en ny svensk reglering vara mer tydlig än vad som är vanligt förekommande i andra länder. En sådan tydligare lagstiftning bör även gälla i regelverket för utlänningar med avlägsnandebeslut. Vi föreslår därför ånyo att riksdagen tillkännager för regeringen att den bör återkomma med lagförslag som avskaffar eget boende som en möjlighet för asylsökande under asylprövningstiden.

Tillträde till arbetsmarknaden

I regeringens proposition föreslås att asylsökande endast ska ges rätt att arbeta utan arbetstillstånd först efter en viss tid i Sverige. Undantag från kravet på arbetstillstånd ska endast kunna ges efter sex månader från det att asylansökan lämnades in. Flera remissinstanser, bl.a. Polismyndigheten, varnar för att ett sexmånadersförbud kan leda till ökad risk för svartarbete. Brottsförebyggande rådet (BRÅ) och Arbetsförmedlingen m.fl. varnar för att detta kan leda till försämrad integration och etablering. Mot bakgrund av dessa synpunkter och vikten av att ny lagstiftning inte leder till att gängkriminaliteten och utnyttjandet av svart arbetskraft ökar, föreslår vi att riksdagen avslår regeringens förslag i detta avseende.

Ida Karkiainen (S)

Ola Möller (S)

Åsa Eriksson (S)

Arber Gashi (S)

Sanne Lennström (S)

Jessica Rodén (S)